

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Hovåsskolan F-9 i Göteborgs kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Hovåsskolan F-9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Hovåsskolan F-9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11889) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Både elever och lärare beskriver i intervjuer att arbetet i undervisningen i slöjd sker i olika faser; inspirations- och idéfas, skiss- och planeringsfas och genomförandefas. Lärarna i båda materialinriktningarna inspirerar eleverna genom att visa exempel på föremål och tekniker, till exempel elevarbeten, praktiska exempel på skisser eller inspirerande bilder i böcker eller på dator. Elever berättar att lärarna är tydliga med vad eleverna kan göra och att de får prova olika tekniker på provbitar innan de går vidare. Under en av Skolinspektionens lektionsobservationer visar till exempel läraren en elev en pressarfot som underlättar en specifik söm på ett svårt material som eleven valt till sitt plagg. Eleven provar först själv men ber sedan läraren om hjälp. Läraren visar på en provlapp och säger att eleven ska klippa några provlappar och träna. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att eleverna också

får träna på att göra skisser och att planera sitt arbete. Under arbetets gång när elever kör fast kan läraren be eleven att gå tillbaka till sin skiss för att eleven ska påminna sig om hur hen tänkt. Hela arbetsprocessen innehåller lärarstöd i att pröva och ompröva olika metoder och val, till exempel genom att läraren ställer frågor och leder eleven på rätt spår, något som framkommer både i Skolinspektionens lektinsobservationer och intervjuer med lärare och elever. Elever berättar att läraren alltid uppmuntrar eleverna att prova olika metoder och ger många bra förslag. Till exempel berättar en elev att hen arbetat med lödning i materialinriktningen trä och metall och då uppmuntrats att prova att arbeta på olika sätt med olika material och att hen då lärt sig ett nytt sätt som blir både bättre och är effektivare.

Läraren ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna har en dialog med eleverna genom att visa och förklara och att eleverna utför momenten själva. Ett exempel på detta från en av Skolinspektionens lektionsobservationer är när läraren förklarar för en elev olika alternativ att fälla upp en byxa på och eleven reflekterar, väljer sätt och utför momentet självständigt. Lärarna ställer frågor och ger alternativ som eleverna reflekterar över, till exempel kring tygkvalitet som en elev har valt i kombination till symomentet eleven är framme vid. Läraren resonerar med eleven och visar en film kring momentet och eleven reflekterar kring hur hen ska göra innan hen sätter igång. Lärarna beskriver i intervju att de ger positiv förstärkning, uppmuntrar under arbetets gång och arbetar relationsskapande. Lärarna förmedlar till eleverna att de ser att eleverna försöker och att det ingår i processen att göra misstag. Eleverna berättar att lärarna i båda materialinriktningarna stöder eleverna genom att gå runt till alla och berätta vad de kan göra bättre och hur de kan arbeta vidare. Av Skolinspektionens lektionsobservationer och intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna får återkoppling löpande under lektionerna och under betygssamtal får eleverna återkoppling på vad de gjort bra och vad de kan utveckla för att nå ett högre betyg.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare i båda materialinriktningarna berättar att i årskurs 7 börjar de med ett enklare projekt där läraren kan se elevernas kunskapsnivå och förkunskaper. Därefter uppmuntrar läraren eleverna att göra lite svårare arbetsuppgifter nästa gång och att utmana sig själva. Även andra årskurser kan ha en gemensam startuppgift men lärarna i båda materialinriktningarna visar på olika svårighetsgrader både i val av

material och metod. Eleverna uppger att i början av högstadiet arbetar alla elever med samma uppgifter för att lära sig olika tekniker i båda materialinriktningarna, men sedan får de välja mer fritt. Elever berättar att de elever som har svårt att komma igång får hjälp och de elever som har lätt att komma igång ger lärarna ytterligare tips för att de ska kunna göra svårare moment och utvecklas. Det framgår av såväl intervjuer som lektionsobservationer att eleverna får välja produkt efter intresse, men inom ramen för olika tekniker. Vid de tillfällen eleverna gör samma sak visar lärarna ändå på variationsmöjligheter och utmanar elever att lägga till material och moment. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil har läraren till exempel dialog med en elev som broderat klart sin text, kring omfattningen av arbetet med att brodera ett kort citat eller längre text och att sy dekorationer under citatet.

Undervisningen varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att eleverna till stor del arbetar med individuella projekt, men att de kan samarbeta i par eller i grupp. Lärarna uppger att eleverna kan samarbeta i par kring egna produkter. Lärarna uppmuntrar till att eleverna ser och hjälper varandra och märker hur eleverna hjälper varandra framåt genom att samarbeta kring olika gemensamma moment, till exempel i årskurs 9 och materialinriktningen trä och metall där några elever valt att göra vispar med svarvat skaft och bytbar visp i olika träslag. En lärare berättar om en elev som är på en avancerad nivå i materialinriktningen trä och metall och som befäster sin egen kunskap genom att instruera och undervisa andra. En annan lärare berättar att i materialinriktningen textil samarbetar eleverna till exempel när de ska rita av mönster genom att rita av delarna tillsammans och återanvända dem till flera elevers klädesplagg. Även elever berättar att samarbete uppmuntras och sker genom att eleverna hjälper varandra i olika konstellationer utifrån hur de sitter eller vad de arbetar med. En elev berättar att i årskurs 9 arbetar elever tillsammans för att det är mer effektivt, till exempel genom att mäta och dela metallbitar så de får varsin bit av rätt storlek samtidigt. Att elever samarbetar bekräftas i Skolinspektionens lektionsobservationer där elever i materialinriktningen textil diskuterar med varandra under lektionen kring färg- och materialval, instruerar varandra hur man byter tråd i symaskinen eller hjälps åt när maskinen krånglar. Samarbeten sker även i materialinriktningen trä och metall där några elever hjälper varandra vid bänkarna, en elev visar en annan hur hen ska hålla i sandpappret för att det ska gå lättare och en annan elev visar sin bänkgranne hur hen sätter fast träbiten i skruvstället.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Läraren ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärare i materialinriktningen textil berättar att de har en digital slöjddagbok med utvärdering som eleverna fyller i när de är klara med ett projekt. I slöjddagboken får eleverna svara på frågorna: Vad? Hur? Vilka verktyg? Varför? Vilka moment? Lärare uppger även att eleverna får reflektera under arbetets gång genom att till exempel testa sömsätt på olika typer av mjuka material och analysera tillsammans med läraren hur det blir och välja metod och material därefter. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att de använder fotodagbok och att eleverna lägger in en bild varje lektion där det ska framgå hur arbetet gått till och vilka verktyg de använt. I slutet på projektet tittar läraren och eleven igenom bilderna tillsammans och samtalar kring dem. Lärare berättar att eleverna får reflektera kring slutresultatet i båda materialinriktningarna genom att lärarna ger utvärderingsuppgifter med några frågor som eleverna svarar på skriftligt eller i samtal en och en. Frågorna handlar till exempel om vad som gick bra och vad som gick mindre bra. Elever berättar att lärarna ställer frågor och att eleverna får reflektera under tiden de arbetar till exempel kring varför de inte är nöjda och kring metoder de använder så de lär sig till nästa gång. Eleverna berättar vidare att när ett slöjdföremål är färdigt får de reflektera kring slutprodukten och göra en utvärdering.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika materials egenskaper och slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. I intervjuer med lärare och elever framkommer att lärarna undervisar om olika textil- och trämaterial och hur materialen framställs. En lärare berättar att i materialinriktningen textil ägnas en hel lektion till snabbmode då läraren visar en dokumentär om hela produktionsledet, hur billiga kläder tillverkas och hur det påverkar världen ur ett hållbarhetsperspektiv. Lärare går först igenom bomull, linne och ull med eleverna, sedan bygger de på kunskaperna på högstadiet kring till exempel viskos och polyester. I materialinriktningen trä och metall berättar lärare att de går igenom olika träslag och deras egenskaper, varför de använder inhemska alternativ, till exempel körsbär istället för teak, och att träslagen ska vara adekvata för sitt bruk. Lärare är tydliga med varför de förespråkar det ena eller det andra materialet så att eleverna kan göra medvetna val. Eleverna får också kunskap om olika kemiska produkter som lim och oljor, och när det kan vara rätt att använda vissa för att klara en utemiljö, att det kan vara mer miljövänligt så produkten håller längre. Eleverna ger i intervjuer en samstämmig bild av att lärarna återkommande lär ut om materials egenskaper och miljöpåverkan.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Av såväl intervjuer, lektionsobservationer som inskickade dokument framgår att eleverna uppmuntras att göra slöjdföremål som är hållbara och kan komma till användning. Ett exempel är från Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall då en elev matar ässjan med spillved och tränar på att smida. Läraren diskuterar med eleven hur hen ska få föremålet så bra som möjligt så det blir hållbart och något fint som eleven kan ha användning av. Eleven uppger i intervju att det märks att lärarna vill att de ska få så bra resultat som möjligt och att sakerna ska hålla länge. Både lärare och elever berättar att eleverna får ibland göra avgränsade uppgifter för att visa att de behärskar metoden, men att de oftast arbetar länge med ett projekt och gör saker som är mer hållbara och som de kan använda länge. Lärarna visar också olika metoder och material som är adekvata för att produkten ska hålla. Vid en av

Skolinspektionens lektionsobservationer visar till exempel läraren elever vilken söm som är lämplig vid fäll eller kantning av olika plagg i olika material liksom i söm på stretchigt tyg.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmaterial utifrån ett miljöperspektiv. Av intervjuer med elever och lärare framgår att hållbarhetsperspektivet har en central roll i undervisningen. Lärarna uppger att de är noga med att eleverna ska lära sig att ta hand om överblivet material genom att använda det till andra slöjdprojekt. I materialinriktningen textil finns till exempel lådor för spill sorterat på stumma eller stretchiga tyger. I materialinriktningen trä och metall sorteras alla spillbitar och det som inte kan användas till nya saker går till att driva ässjan för att göra smidesarbeten. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att eleverna tränas i att reflektera kring när och till vad de kan använda olika spillmaterial. Eleverna får lära sig samt reflektera över hur de ska lägga upp mallen på ett tyg så det inte blir så mycket spill, hur de vårdar verktyg och hur de ska bedöma åtgång på färg i förväg för att inte hålla upp för mycket. En elev berättar till exempel att när de arbetade med ramar i materialinriktningen trä och metall fick eleven veta hur hen skulle tänka för att utnyttja träet på bästa sätt, och i materialinriktningen textil i årskurs 7 har de fått lära sig hur de ska använda materialen för att undvika spill eller att slösa materialet. Lärarna berättar att de arbetar med ett återbruksprojekt i materialinriktningen textil då eleverna samlar in jeans som de väljer att göra om till andra plagg eller produkter. Likaså får de i materialinriktningen trä och metall lära sig att reparera saker. I salen finns till exempel en låda med olika gamla verktyg, lås/nycklar, avbrutna träslevar och skaft som eleverna får välja att laga. Eleverna lär sig att återbruka och att bli uppmärksamma på att det går att laga och reparera saker när de arbetar med att reparera föremålen i lådan. Lärare uppger att i utvärderingar om återbruk ingår elevernas reflektioner kring hållbara alternativ.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn i viss utsträckning har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn har delvis organiserat så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, men ser inte till att elever i årskurs 8 och 9 får göra ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning. Rektorn och lärarna uppger att samtliga elever läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och att slöjdgrupperna i den årskursen är könsblandade. Inför årskurs 8 och 9 får eleverna däremot välja materialinriktning och av intervjuer med såväl rektorn som lärare och elever framgår att valet inte är medvetet och underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lärarna berättar att eleverna väljer materialinriktning fritt och att eleverna har möjlighet att byta inriktning om det finns plats. Om det blir för många som väljer samma materialinriktning lottas platser. Elever uppger att de flesta flickor väljer materialinriktningen textil och att de flesta pojkar väljer materialinriktningen trä och metall. I årskurs 8 har det lett till att det finns grupper som är helt könsuppdelade. Detta bekräftas av lärarna. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att eleverna kan välja materialinriktning utifrån intresse men att kompisars val och vilken undervisande lärare det är samt rädsla för att bryta normen påverkar mycket hur eleverna väljer. Samtidigt framgår att eleverna inte förbereds inför valet. En diskussion pågår dock kring om eleverna är tillräckligt mogna och förberedda att göra medvetna val av materialinriktning redan i årskurs 8 och hur valet ska bli så lite könsbundet som möjligt. Vidare framgår att såväl flickor som pojkar får arbeta med olika material så som textil, trä, metall och skinn samt pröva olika materials

kombinationsmöjligheter med varandra. En lärare berättar till exempel att elever har fått tillverka hattar och då använt sig av skinn, tyg och metallnitar.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att läraren lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna arbetar löpande och medvetet för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionella val. Lärare uppger att de synliggör traditionella uppfattningar kopplade till kön inom slöjdämnet genom samtal med eleverna. Till exempel genom att lyfta yrken som designers och skräddare inom materialinriktningen textil och att hantverket i sig inte är feminint eller maskulint. Likaså diskuterar lärare i materialinriktningen trä och metall med eleverna om yrken som formgivare, möbelsnickare och glaskonstnärer och lyfter exempel på kvinnliga sådana. Lärare uppger att de pratar med eleverna om jämställdhet som en självklarhet och att de tar upp diskussioner i stunden när det behövs, till exempel när en pojke uttrycker att han känner sig som en tant när han sticker och läraren uppmanar honom att se sig omkring i klassrummet och reflektera kring att alla sticker och att det inte är någon skillnad utifrån kön eller ålder.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor

oberoende av könstillhörighet.¹ Av kursplanen i slöjd framgår att eleverna i årskurs 7–9 ska få prova materialen metall, textil, trä och andra material. Eleverna ska även få prova materialens kombinationsmöjligheter med varandra.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna i årskurs 8 och 9 gör varken är medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsmönster och uppmärksammas på att de kan göra vilket val de vill oavsett könstillhörighet ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Eva Lindgren

Föredragande
Signerat av: Eva Lindgren

I handläggningen av ärendet har även utredare Ulrika Perry deltagit.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Hovåsskolan F-9 den 17 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Eva Lindgren och Ulrika Perry.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Göteborgs kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1-9. Förskoleklass och årskurserna 1-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 600 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och en biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.